

Протокол

от

Осмо заседание на тематичната работна група за разработване на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж”

23 септември 2014 г., 09.30 ч., хотел „Балкан“, София

Присъствали:

1	проф. Николай Денков	Заместник-министър на образованието и науката
2	Иван Модев	Главен директор, Главна дирекция „Структурни фондове и международни образователни програми” (ГД СФМОП), МОН
3	Паулина Милева	Заместник-главен директор на ГД СФМОП, МОН
4	Стоян Цонев, заместник-главен директор	ГД СФМОП, МОН
5	Николай Николов, главен експерт	
6	Албена Стойнева, главен експерт, отдел „Стратегии и програми за икономически растеж”	Дирекция „Икономическа и финансова политика”, Министерство на финансите
7	Александър Герасимов – директор на дирекция „Хуманитарни дейности”, Община Монтана	Национално сдружение на общините в Република България
8	Николета Сивова, младши експерт	Комисия за защита от дискриминацията
9	Благовеста Хаджипеткова, началник сектор „Финансова верификация”, отдел „Верификация”	ГД СФМОП, МОН
10	Борислав Великов доц., член на Националния съвет на АИКБ	Асоциация на индустриалния капитал в България (АИКБ)
11	Борислав Хлеббаров, ВНД директор на Дирекция „Координация на борбата с правонарушенията, засягащи финансовите	Министерство на вътрешните работи

12	Валентин Бъчваров проф. д.т.н., главен научен секретар	Селскостопанска академия
13	Ваня Пенчева Ботева-Димитрова, главен експерт	Център за информационно осигуряване на образованието
14	Ваня Трайкова, главен експерт, отдел „Общо образование”	Дирекция „Образователни програми и образователно съдържание”, МОН
15	Вера Бонева проф. д.и.н., член на Акредитационния съвет към НАОА	Национална агенция за оценяване и акредитация (НАОА)
16	Вержиния Цанкова, главен секретар	Национален център за информация и документация
17	Веселин Илиев – член на Младежко сдружение за мир и развитие на Балканите	Организации, работещи в сферата на младежта
18	Виолета Нинова, директор на дирекция „Елитен спорт”	Министерство на младежта и спорта
19	Георги Зайков, началник на сектор „Докладване на нередности”, ДАФКОС	Министерство на вътрешните работи
20	Георги Райчевски доц., заместник-председател на УС на фондация „ГИС-ТрансферЦентър”	Научно-изследователски и развойни организации
21	Георги Шошев, заместник-председател на синдикат „Образование”	Конфедерация на труда „Подкрепа”
22	Даниела Симидчиева, директор „Професионално образование и обучение”	Българска стопанска камара
23	Димитринка Маринова, държавен експерт, отдел ПП, ГД ОПОС	Министерство на околната среда и водите
24	Димчо Димов, старши експерт в отдел „Програмиране, оценка, информация и публичност” (ПОИП), Главна дирекция „Програмиране на регионалното развитие” (ПРР)	Министерство на регионалното развитие
25	Добромир Добрев, Софийски университет „Св. Климент Охридски”	Представител на академичната общност
26	Ирина Иванова, Главна дирекция ЕФМПП	Министерство на труда и социалната политика
27	Евгени Господинов, главен експерт, отдел „Стратегии и програми”, дирекция „Правосъдие, нормотворчество и проекти” (ПНП)	Министерство на правосъдието
28	Евгения Костадинова, директор	Дирекция „Образователни програми и образователно съдържание”, МОН
29	Елена Цанкова, държавен експерт отдел „Статистика на образованието и информационното общество”, Дирекция „Демографска и социална статистика”	Национален статистически институт
30	Ели Попова – директор на Изпълнителното бюро на Българската библиотечно-информационна асоциация (ББИА)	Организации, предоставящи информационни услуги

31	Иван Захариев, директор „Пазар на труда”	Конфедерация на работодателите и индустриалците в България (КРИБ)
32	Мария Чочова	Регионален съвет за развитие – район Югозападен
	Ивана Радонова, главен експерт, отдел „Разработване и актуализиране на нормативни документи и програми” (РАНДП)	Дирекция „Висше образование”, МОН
33	Илияна Кехайова, главен експерт в отдел ПРСУИ	Дирекция „Достъп до образование и подкрепа на развитието”, МОН
34	Ирена Тимчева, държавен експерт, дирекция ПМ	Министерство на младежта и спорта
35	Карина Караиванова-Ганозова, директор	Дирекция „Национален фонд”, Министерство на финансите
36	Кирил Желязков, главен директор „Работодателски организации”	Българска стопанска камара
37	Валя Радева, областен управител на област Сливен	Регионален съвет за развитие – район Югоизточен
38	Соня Русева, главен експерт	Център за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства
	Лора Капеловска, старши сътрудник по УЕПП, отдел ПНООП, Главна дирекция „Европейски фондове за конкурентоспособност”	Министерство на икономиката и енергетиката
39	Люба Батембергска, Координатор „Застъпничество и образование”	Организации, работещи за интеграция на малцинствени етнически групи и имигранти
40	Маргарита Дамянова, управител на „БТПП-Център за професионално обучение, преводи, консултации и фирмено обслужване” ЕООД	Българска търговско-промишлена палата (БТПП)
41	Геновева Жечева, началник отдел	Дирекция „Наука”, МОН
42	Методий Киров, началник отдел „Наблюдение и оценка”	ГД СФМОП, МОН
43	Милена Николова – координатор детски политики „Образование и здраве” в Национална мрежа за децата	Организации, работещи в сферата на човешките и гражданските права и свободи
44	Милко Недялков, областен управител на област Ловеч	Регионален съвет за развитие – район Северозападен
45	Невяна Кънева доц. д-р, Технически университет	Представител на академичната общност
46	Неда Кристанова, директор	Център за контрол и оценка на качеството на училищното образование
47	Никола Колев проф. д.с.н. , председател на експертен съвет	ДЗЗД „Консорциум български информационен офис за ГМОСС – КОПЕРНИКУС (БИОГ)”
48	Николай Найденов, държавен експерт, отдел ДИП	Дирекция „Мониторинг на средствата от ЕС”, АМС
49	Петър Зарев, началник отдел „Квалификация”	Национален институт за обучение и квалификация в системата на образованието
50		
51		

52	Пламен Георгиев, началник на отдел „Учене през целия живот”	Дирекция „Формиране, анализ и оценка на политиките” (ФАОП), МОН
53	Пламен Славов, главен експерт, отдел „Международно право” (МП)	Дирекция „Правна”, МОН
54	Соня Русева, главен експерт	Център за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства
55	Стефка Пилева-Малиновска, началник отдел „Верификация”	ГД СФМОП, МОН
56	Цвета Антонова, директор на дирекция „Държавна политика за детето“	Държавна агенция за закрила на детето
57	Цветанка Фичева, началник отдел „Финансово планиране, счетоводна отчетност и плащания”	ГД СФМОП, МОН
58	Цветелина Йорданова, младши експерт, дирекция „Търговски дружества и отбранително-мобилизационна подготовка”	Министерство на отбраната
59	Яна Йотова, старши експерт, отдел РАНДП	Дирекция „Висше образование”, МОН

1. **Г-н Иван Модев** откри заседанието на работната група за разработване на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ (ОП НОИР) и съобщи, че след официалното представяне на ОП НОИР в Европейската комисия (ЕК) бяха получени първите официални коментари, което даде възможност на екипа на ГД СФМОП, както и на всички заинтересовани дирекции на МОН да подготвят отговори на отправените бележки.

Думата бе дадена на ръководителя на работната група – заместник-министър Николай Денков.

Проф. Денков приветства участниците в осмото заседание на тематичната работна група (ТРГ) за разработване на ОП НОИР и представи последните промени, които настъпиха след последното разглеждане на ТРГ, като бяха очертани очакваните стъпки за окончателното довършване на текста на ОП. Обърнато бе внимание на изпратения неофициално на ЕК нов вариант на програмата и очакваните неформални бележки от страна на комисията. Напомнено бе, че програмата е двуфондова и от техническа гледна точка това създава известни трудности, защото в преговорите с представителите на ЕК участват четири различни генерални дирекции и се очаква одобрението на програмата да отнеме няколко месеца.

Стоян Цонев благодари на проф. Денков и уточни, че във връзка с работата по демаркация и допълняемост с ОП „Региони в растеж“, се проведе поредица от срещи с колегите от Министерство

на регионалното развитие, като предстоят финални експертни разговори за уточняване на мерките за оборудване и обзавеждане в училищата.

2. Думата бе дадена за обсъждане на новия вариант на ОПНОИР.

Доц. Борислав Великов приветства проф. Денков, в качеството му на великолепен химик, но и на добър администратор и зададе въпрос свързан с необходимостта Северозападният регион да се повдигне до нивото на другите региони в България, включително в областта на науката и образованието.

Проф. Денков приветства позицията на доц. Великов и информира, че се разработва проект на стратегия за Северозападна България, с която оперативната програма следва да се съобразява.

Георги Райчевски съобщи, че е пратил писмени бележки по текстовете и оцени посочените индикатори за центровете за компетентност и центровете за върхови постижения като разумни и резонни.

В допълнение, предложи работно название за един от тези центрове, а именно „Национална сигурност и управление на кризи“ във връзка със създаването на клъстер в областта на отбранителната промишленост и управлението на кризи.

Също така предложи да се създаде специализиран фонд за подкрепа на интелектуалната собственост и включване в оперативна програма на мярка „Офиси за технологичен трансфер“, защото естественото място на такива звена е именно в тази оперативна програма, където е концентриран интелектуалният и проиновативният потенциал.

В заключение, специално за центровете за компетентност, които се очакват с най-голямо нетърпение, предложи те са стартират до към края на месец май, а центровете за върхови постижения, където има готовност само за два или три такива, да се почака, като всичко следва да се огледа и обсъди внимателно и те да стартират до края на месец септември.

Проф. Николай Денков благодари на г-н Райчевски за активността и полезността при участието му в тези обсъждания, като напомни, че внимателно се преглежда всичко, което праща и огромната част от

предложенията му всъщност се отчитат, а наличието на някои различия е свързано най-вече с ограничения, които се налагат при преговорите с представителите на ЕК.

В допълнение обобщава, че повечето въпроси на г-н Райчевски имат отношение към демаркацията и допълняемостта с ОП „Иновации и конкурентоспособност“ (ОПИК). Ясно е, че когато се обособява нова ОП следва да се намери начин да се разграничат съответните дейности. Оказва се, че тази задача никак не е лесна. В първия вариант на ОП беше предложено на ЕК по ОПНОИР да се финансират висши училища и публични научни организации, като институтите на БАН, Селскостопанска академия и други, а по ОПИК бенефициенти да бъдат фирмите, на което ЕК възрази категорично и обосновава, като изрази позиция, че разделянето на дейностите по този начин ще попречи на една от основните идеи на ОП, а именно да се подкрепят връзките между публичните научни организации и бизнеса. От тази гледна точка се наложи да се търсят други варианти и това е една съществена промяна, макар да се изразява в няколко изречения в текста на ОП. Демаркацията по отношение на ОПИК е свързана с това каква е целта, която се осъществява със съответната мярка. По ОПНОИР ще се финансират мерки и дейности, които са свързани с подготовка на кадри и с развитие на капацитет за научни изследвания и иновации, докато в ОПИК ще се финансират такива мерки, които са свързани с пряко приложение на продукта от дейността за пазарна реализация, търсене на пазарно предимство и т.н. Тоест по ОПНОИР ще се закупува оборудване, ще се строят лаборатории, въобще ще се подпомага всяка дейност, свързана с изграждане на капацитет за съответни приоритени научни изследвания, като резултатите от тези изследвания ще могат да се разпространяват. Докато акцентът в другата програма са икономическите ефекти и това е делението, което в момента е предложено за двете програми. Очаква се окончателно становище от ЕК по този въпрос. Тези няколко изречения са изключително важни по отношение на конкретното програмиране на мерките за следващия период.

От тази гледна точка част от предложенията, за които говори г-н Райчевски като например офисите за технологичен трансфер – в момента са предвидени в другата ОП, защото попадат в обхвата на търсене на пазарна реализация. По същия начин, както фирмите могат да кандидатстват за мерки по тази ОП, няма никакъв проблем висшите училища, научните организации да кандидатстват по ОПИК. Това и в момента се прави, но поради наличието на определени трудности е предвидено за новия програмен период да се сформира работна група, която да бъде съставена от представители на двете оперативни програми, които да проследяват не само как се изпълняват дейностите, а да започне да работи още на ниво програмиране на съответните мерки, така че те да бъдат допълняеми и също така да позволят равен достъп на всички участници в системата.

По отношение на сроковете за стартиране на съответните мерки желанието е също това да случи колкото може по-бързо. От гледна точка на центровете за върхови постижения и центровете за компетентност, ключовият фактор ще бъде осъществяването на независимата външна оценка на

съответните идейни проекти. В този смисъл, не следва да се финансира център, който не е минал през независима външна оценка както на капацитета за научни изследвания, така и по отношение на проекта, програмата, която е предложена за развитие на този център през следващите 10 години.

Реалистично е мерките, които са нови за оперативните програми, а центровете са нов тип мерки, да стартират най-рано през следващото лято.

Колкото до индикаторите –търси се реалистичен подход при определяне на бройките с оглед ограниченото финансиране. Броят на изследователите е оптимален, а по другите показатели са посочени съвсем целенасочено по-скоро консервативни стойности, тъй като според процедурите ако към 2018 г. не се изпълнят етапните цели ще бъде загубен безвъзвратно значителен дял от средствата по ОП. В този смисъл, не е търсен оптимум, или както някои колеги предлагат максимум, а по-скоро реалистично залагане на тези индикатори.

Люба Батембергска попита каква част от бюджета по Приоритетна ос (ПО) 2 остава за училищни дейности, като ако е възможно, да се извадят от сумата средствата, които ще бъдат за инвестиции, ремонт и оборудване и средствата, които ще бъдат за квалификация на педагогическите кадри и също така каква е стратегията за осигуряване на качество, тъй като извънкласните дейности са средство и сами по себе си не дават качество на училищното образование.

В допълнение, направи коментар по отношение на достъпността до и качеството на образованието в отдалечени, труднодостъпни райони и малките населени места като предложи да подготви няколко предложения за конкретни мерки, които поставят по-голям акцент върху качество на образованието, дистанционни материали, дистанционно обучение и т.н.

Иван Модев обясни, че към момента подобен тип разчет не е възможно да бъде направен, защото технически преговорите с Комисията не са приключили, а и поради обстоятелството, че в зависимост от схемите, които ще бъдат подготвени и критериите за операции по съответните инвестиционни приоритети, допълнително ще се задава рамка на финансирането.

В допълнение припомни, че образователната инфраструктура ще бъде подкрепена в рамките на Оперативна програмата „Региони в растеж“ и този смисъл мерките, които са заложили по ОПНОИР ще бъдат изцяло свързани с качеството на образованието и неговата достъпност.

По отношение на ПО3 във връзка с мерките срещу и за превенция на сегрегация в образованието, в настоящия актуализиран вариант на ОП, са налице нови мерки, които да гарантират равен достъп до и качество на образование в малките населени места и в трудно достъпните райони.

В заключение, изрази готовност ТРГ да приеме предложения в посока по-прецизно планиране бъдещите операции в рамките на тази ПО.

Петър Зарев изрази мнение, че в представения вариант на ОП липсват основни етапни цели и приоритетните оси продължават да съдържат общи или разнородни цели.

В програмата липсва като отбелязан елемент целта на българското образование и как ще се подкрепя тази цел чрез мерките за интелигентен растеж. В образователна система продължават да се подготвят кадри за индустриалната ера.

В структурата на индикаторите на ОП много ясно проличават вътрешните борби в МОН. Дирекция „Наука“ отговаря за 16 индикатора, дирекция „Висше образование“ за 12, дирекция „Образователни програми и образователно съдържание“ за 18, дирекция „ККР“ – 3, дирекция „Достъп до образование и подкрепа на развитието“ – 5, Главната дирекция отговаря за 8 индикатора, извън рамките на „Техническата помощ“, ЧРЧР за един индикатор, НАПОО също за един.

Проф. Николай Денков благодари за категоричното мнение, но увери, че то не се споделя от партньорите от ЕК. Специалистите по индикатори от ЕК по оси 2 и 3 се изказват изключително положително по отношение на начина, по който са структурирани индикаторите.

Георги Райчевски подкрепи проф. Денков и допълни, че няма никакво съмнение, че по всички индикатори, главната дирекция ще упражнява координация и контрол – така че не може да се каже, че ще отговаря само за 8 индикатора извън оста за техническа помощ.

Стоян Цонев също внесе уточнение по отношение на това, коя дирекция за кой индикатор отговаря. В таблицата с разработените индикатори, която беше изпратена на ТРГ – в най-дясната колона, първоначално беше записано от коя дирекция ще се иска експертно съдействие при формулирането на индикаторите и за даването на техните стойности – базови, междинни и целеви. Това не означава, че тези дирекции ще отговарят пряко за изпълнението на тези индикатори. За изпълнението на индикаторите ще отговарят абсолютно всички реални бенефициенти по ОП, било то такива, които са структури към МОН, общини, училища, висши училища, НПО и т.н.

Милена Николова поздрави екипа, разработващ програмата и изрази становище, че след последните корекции Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ вече изглежда много по-структурирана и завършена. По отношение на втората приоритетна ос коментира теми свързани с ранното детско развитие и в тази връзка предложи да се въведат програми, които са гъвкави и по-различни от сега действащите. Има много примери от практиката, като методиките „Монтесори“ или „Валдорф“, които се ползват много широко на запад и са с доказани резултати. Добре е да се предвиди тяхното въвеждане на по-широко ниво и в България. Също така в районите където има затруднен достъп до услуги свързани с предучилищната подготовка, могат да се предвидят гъвкави форми, като полудневни например. Такива всъщност съществуват, но следва да се конкретизират. Във връзка с третата приоритетна ос по отношение на услугите за деца от уязвими групи и от етнически маргинализирани общности попита дали това се отнася и за бежанци.

Иван Модев обясни, че в рамките на групата деца от уязвими групи се включват и деца на бежанци. Що се отнася до факта, че оперативната програма има изцяло допълващ ефект към националните мерки и политики – все пак предвижда и средства за квалификация на педагогическите специалисти и възпитатели и от предучилищното образование.

Проф. Николай Денков допълни, че по отношение на националното финансиране на научните изследвания това, което предлага Приоритетна ос 1 е един много съществен ресурс. Допълнителният ресурс представлява около 30 % от това, което отделя държавата в тази посока. Докато по отношение на образованието, ресурсът на програмата е под 10 % спрямо нуждите. Тоест дейностите по програмата ще бъдат допълващи по отношение на това, което предоставя държавата. Предстои да бъде приет закон за предучилищното и училищно образование и възпитание. В зависимост от това как той ще бъде оформен ще има и допълнително напасване на мерките, които са по основно (национално) и допълнително финансиране. В допълнение, благодари на всички за този тип предложения, тъй-като дори и те да не изискват промяна на формулировките на програмата, са важни за започващия процес на програмиране на мерките. В заключение, изрази надежда, че този екип ще продължи да работи по програмата през следващите години.

Ели Попова направя коментари, свързани с училищните библиотеки и с библиотечната мрежа като цяло и мястото на библиотеките, като бенефициент по програмата.

Стоян Цонев подчерта, че по оперативната програма могат да кандидатстват единствено самостоятелно регистрирани юридически лица. От тук нататък е изцяло в компетенциите на училищата, като самостоятелни юридически лица да заложат мерки, които те смятат, че са им необходими и които са допустими, в това число и за училищните библиотеки. Един пример, който мога да дам от предходния програмен период е осъществяване на редица извънкласни и извънучилищни дейности и инициативи в училищните библиотеки. При осъществяването им могат да се предвидят и средства за библиотеките. Министерство на културата ще продължи да отговаря за мерките в подкрепа на големите библиотеки. Няма пречка училищата, висшите училища, детските градини да получават подкрепа от ОП НОИР за мерки, които са свързани с посещения на библиотеките или дейности осъществявани в тях. Но още веднъж подчерта, че по ОП НОИР не могат да бъдат бенефициенти библиотеките, бенефициенти са образователните институции.

Проф. Николай Денков допълни, че една съществена част от бележките на ЕК бяха много ясно насочени към това, че Приоритетна ос 2 е твърде разпиляна по отношение на мерки, бенефициенти и следва да бъде по-добре структурирана. В тази връзка няма как ОП НОИР да задоволи всички възможни искания, които възникват от всички страни. Тя трябва да бъде фокусирана върху няколко ключови мерки, които са необходими, за да се реализират реформите във висшето образование, професионалното образование, предучилищното образование и науката. Има натиск от ЕК ресурсът, който е ограничен, да бъде много по-фокусиран.

Александър Герасимов отправи въпрос за ролята на общините в новата оперативна програма, включително като бенефициенти.

Иван Модев напомни, че от текста на оперативната програма става категорично ясно, че по приоритетни оси 2 и 3 съвсем равнопоставено се допускат общините като бенефициент. В резултат на научените уроци по отношение на партньорството с общините от предходния програмен период 2007-2013 г. е налице готовност, разработването на мерките и критериите да бъде осъществено във взаимен диалог с националното представителство на общините в Р България, особено мерките, които са разписани в Приоритетна ос 3. В рамките на актуализирания текст и в разговорите с ЕК бе подчертано, че голяма част от ключовите мерки, които касаят предучилищното образование следва да се разпишат заедно с общините. Това се отнася и за останалите мерки по оста.

Вера Бонева благодари на екипа, който е взел предвид всички бележки, които досега са давани по ОП НОИР и насоча вниманието към деликатната тема, свързана с фрагментираността на структурите на висшето образование, на академията, повтаряемостта на академични единици занимаващи се с идентични научно-изследователски дейности на една територия, дори и в национален план. Важно е създаване на компактност на мрежата на висшето образование, която погледната отстрани изглежда в момента, като една насипана кошница с нахвърляни специалности, академични структури и т.н. По отношение на точката отнасяща се до оптимизиране на висшите училища в Приоритетна ос 2, следва да се добави и думата „управление“. Без промяна на модела на управление на висшето образование не може да се направят практически стъпки за решаване на проблемите в системата.

Проф. Николай Денков подчерта, че проблемите на научните организации и на висшите училища са по-големи от това, което може да реши ОП. В тази връзка ОП НОИР е елемент, който може да помогне на реформите, в това число и на реформата във висшето образование. От една страна е напълно неприемливо в България да няма публичен регистър на научните организации и на учените. И тази информация може да бъде използвана за анализ, както на национално така и на европейско ниво, за нуждите на системата, за нуждите на ФНИ и на управляващия орган. Така, че регистърът на научните организации и на учените следва да стартира. Второто, което ще се случи е независимата външна оценка на тези проекти, които очакват съществено финансиране от програмата. Надеждата е, че оценката ще бъде направена по най-добрите световни стандарти и ще се ползва модел на периодично оценяване, което следва да се прави всяка година. Ако тези две действия се състоят заедно с действията вследствие на стратегията за висше образование, която трябва да бъде приета в най-близко време и действията за актуализацията на стратегията за научни изследвания, то този пакет от мерки заедно с изпълнението на ОП НОИР следва радикално да промени в положителна посока настоящата ситуация за няколко години. Това е целта. Що се отнася до въпроса за фрагментирането на висшите училища има региони в които има недостиг на такива. В този смисъл следва да се търсят административни мерки не за затваряне на висши училища, а по скоро да се върви към радикална промяна в начина на финансиране. От там идеята е да бъдат подкрепени висшите училища с качествени научни изследвания и качествено обучение.

Иван Модев изказа благодарност на присъстващите за участието им в това заседание и предложи членовете на тематичната работна група да дадат мандат на министъра на образованието и науката да внесе актуализирания вариант на ОП НОИР на заседание на СКУСЕС, както и на заседание на Министерски съвет, за да бъде изпратен актуализиран вариант на програмата чрез системата SFC с цел продължаване на преговорите на МОН с Европейската комисия и приключването им.

Предложението бе прието.